

I 322
1939

E 227/4

Dr. SZENTPÉTERI KUN BÉLA
EGYHÁZMEGYEI GONDNOK
BEIKTATÁSA

A DEBRECENI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1939 JANUÁR 23-ÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉN

VÁROSI NYOMDA, DEBRECEN

1939—902.

Dr. SZENTPÉTERI KUN BÉLA
EGYHÁZMEGYEI GONDNOK
BEIKTATÁSA

A DEBRECENI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1939 JANUÁR 23-ÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉN

VÁROSI NYOMDA, DEBRECEN

1939—902.

A debreceni református egyházmegye 1939. évi január 23-án délelőtt 10 órakor a debreceni református egyház tanácstermében *dr. Szász Imre* esperes és *Nadányi Pál* hivatalnok szerint legidősebb egyházmegyei világi tanácsbíró, mint helyettes-gondnok elnöklése mellett tartott közgyűlésen megjelentek a közgyűlési tagokon kívül :

a magyarországi református egyház Egyetemes Konventje képviselőjében *dr. Révész Imre* püspök, s vele együtt *Harsányi Pál* békéshányi, *Bartha László* alsószabolcs-hajdúvidéki és *Porzsolt István* középszabolcsi egyházmegyei esperesek, *dr. Benedek Zsolt*, a tolnai egyházmegye gondnoka, konventi tagok, továbbá :

F. Varga Lajos, a debreceni egyházmegye kiérdemesült esperese, *Veress Bálint* tb. esperes, *Rásó István* az alsószabolcs-hajdúvidéki, *dr. vitéz Nadányi János* a bihar-érmelléki, *dr. Nánássy Andor* a középszabolcsi egyházmegye gondnoka, *dr. Kölcsey Sándor* a debreceni egyház főgondnoka, *dr. Bacsó Jenő*, *dr. Darkó Jenő*, *dr. Pap Károly*, *dr. Vasady Béla* egyetemi tanárok és sok más hallgató.

A XC. zsoltár eléneklése után *dr. Szász Imre* esperes felolvasta a korinthusiakhoz írt levél III. részének 9—17. verseit, majd imádkozott.

DR. SZÁSZ IMRE ESPERES IMÁDSÁGA.

Minden szeretetnek egyetlen forrása, Édesatyánk, jó Istenünk! Akaratodból és szent tetszésedből sereglettünk egybe és állunk meg előtted gyermeki alázatossággal. Hiszen szívünknek minden jobbanaása a tied, életünknek minden perce a te drága ajándékok. Áldassál, Atyánk, hogy szeretsz minket és hogy kedvelsz minket, magasztaltassék neved, Istenünk, hogy nem érdemünk szerint ítélekezel felettünk, hanem édesatyai szereteted sugárözönében melengetsz bennünket. Köszönjük, Istenünk, hogy nem verted meg ezt a népet és nem aláztad meg ezt a népet, hanem kitártad előtte karodat és magad elé engedted szolgálóidnak seregét, a szenteknek ezt a gyülekezetét, hogy szóljon hozzád, hogy beszéljen veled, hogy könyörögjön előtted gyermeki bizodalommal, a meghallgattatás édes reménységével.

Jó Istenünk, édes Atyánk! A te rendelésed és akaratod volt az, hogy e szent közösségnek egyik vezére, a mi szeretett atyánk és erősségünk eltávozott tőlünk, elment tehozzád oda, ahol hű sáfárkodásának és becsületes forgolódásának elveheti drága jutalmát. Te akartad így, legyen meg, Atyánk, a te akaratod!

Áldassál, Istenünk, hogy nem hagytad sokáig vezér nélkül a nyáját, hanem megszálltad Lelked erejével az egyetértés és az egyetakarás lelkének csodás erejével a pásztorokat, a tanítókat, a presbitereket és a te útmutatásod és irányításod szerint kerestük meg, találtuk meg, választottuk meg vezetőnket. Most, amikor a te küldött szolgálóid akarjuk helyére állítani s szolgálóid útján el akarjuk indítani, újra a te megáldó és megsegítő kegyelmedet kérjük. Istenünk! Sokasítsd meg küldött szolgálóid erejét, hogy tudjon előljárni és vezetni. Cselekedjed, hogy mint eddig, úgy ezután is meglássa és felismerje az egyetlen fundamentumot, amelyen

építheti, emelheti és gazdagíthatja református Sionunkat. Ihlesd meg ajkát a szólásban, hogy mindig a te üzenetednek legyen hirdetője, aranyozd meg szívét a cselekvésekben, hogy mindig a te akaratodnak legyen a követője. Nekünk pedig, a vezetetteknek, adjál Urunk engedelmes és alázatos szívét az ő tanításának és intésének meghallására és követésére, hogy lehessünk továbbra is egyakarattal, nem a magunk hasznára és nem a magunk nyereségére, hanem a te szent országodnak megépítésére.

Istenünk! Kérünk, áldd meg ezt a mi mostani egybeseregülésünket és tanácskozásunkat, szent Fia-dért, a Jézus Krisztusért kérünk, hallgasd meg a mi imádságunkat! Ámen!

DR. SZÁSZ IMRE ESPERES KÖZGYŰLÉST MEGNYITÓ BESZÉDE.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei
Közgyűlés!

Egészen bizonyos, hogy az az idő, amelyben mi most élünk, ez a történésekben olyan gazdag idő, a kegyelem ideje Istentől mindannyiunk számára. A nagy bizonytalanság féelme, a teljes tájékozatlanság veszedelme ijesztően nehezedik reánk. Máról holnapra országhatárok mosódnak el, új határvonalak rajzolódnak fel. Népek vonulnak vissza és népek térnek haza a régen nem látott atyai portára. Mindenki békét akar és mégis mindenki lázasan, erősen fegyverkezik. Állam- és kormányfők jönnek és mennek, szövik a szálakat, vagy bontják fel a régi szerződéseket. A hitetlenségnek véreskezü sátánja még mindig erős harcot vív a hitnek fehérszárnyú angyalával. Kül- és belpolitikai problémák, kérdések foglalkoztatnak embereket, állítanak szembe embereket, vallásfelekezeteket és társadalmi rétegeket.

Kérdezem: Mi magyar református lelkipásztorok, tanárok, tanítók, presbiterek foglalkozhatunk-e ezek-

kel a problémákkal és kérdésekkel, kérdezem: lehet-e, szabad-e, tanácsos-e nekünk e kérdések fejtegetésébe belekezdenünk és belemélyednünk?

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Én úgy vélem, és ezt hangosan nyilatkoztatom is ki, hogy nem siketíthetjük meg a fülünket, és nem hunyhatjuk be a szemünket, ezekkel a kérdésekkel nekünk foglalkoznunk kell, ezekkel a problémákkal nekünk törődnünk kell, palástos és palásttalan papoknak egyaránt. És ne mondja azt nekünk senki, hogy eme mi törekvésünkben nincsen vezetőnk és nincsen vezérünk; ne merje azt állítani senki, hogy etekintetben nincsen elméleti és gyakorlati tudományunk és ismeretünk. Van nekünk vezetőnk és vezérünk, az örök életnek Királya, Jézus Krisztus a mi vezetőnk és a mi vezérünk és az Ő drága evangéliuma a mi tudományunk és a mi ismeretünk. Kétezer esztendő fenséges tudománynak vagyunk boldog birtokosai, a legcsodálatosabb tudomány ez, nincsen ennek a világnak olyan kérdése, amelyet az a tudomány megnyugtatóan meg ne oldana. A Krisztus evangéliumában van törvény, szabály és paragrafus a földi javak igazságos megosztására, a népek elhelyezkedésének megoldására, a császár tiszteletének a megadására, az elhagyottaknak a megsegítésére és minden más problémának a megoldására. Minden ellentét kiegyenlítődik itt, mindenféle nemzet megbékélhet itt Abban és Azáltal, Aki az alfa és az ómega, aki a kezdet és a vég, Aki az első és az utolsó.

Mit tenne Jézus? Soha nagyobb szükség e kérdés feltevésére és megisméltésére nem volt, mint napjainkban. Mit tenne Jézus? Legyen ez most nekünk palástos és palásttalan papoknak mindenapon a kérdésünk. Ha igazán és alázatosan kérdezzük ezt, feleletet fogunk kapni rá. Mit tenne Jézus?

Boldogok vagyunk nagyon, hogy Istennek Szentlelke akkor, amikor egyházmegyénk élére vezért kerestünk, annál a férfiúnál állított meg és annak

a lábainál pihentetett meg bennünket, akinek életében ugyancsak ez a legnagyobb és legkomolyabb kérdés: mit tenne Jézus?

Áldassék az Úr, magasztaltassék szent neve, hogy egymillió magyar testvérünket, köztük kétszázezer magyar református testvérünket adott vissza nekünk. Istennek csodálatos hatalma és véghetetlen szeretete kettévágta és megnyitotta előttük a tengernek vizét és ők szárazlábbal jöhettek haza. Testvéri szeretettel köszöntjük őket és kívánjuk, hogy legyen együttélésünk és együttlakozásunk boldog, áldásokban gazdag.

Nagy szeretettel köszöntöm dr. Juhász Nagy Sándort, a debreceni egyház főjegyzőjét szolgálatának huszonöt éves évfordulóján. Dr. Juhász Nagy Sándor nemcsak a debreceni egyházban teljesít értékes és áldásos szolgálatot, hanem egyházmegyénknek is egyik kiváló és igaz munkása. Tartsa meg és áldja meg a jó Isten dr. Juhász Nagy Sándort református anyszentegyházunk boldogítására s mindannyiúnknak igaz öröme.

Igaz részvétellel emlékezem meg a derecskei egyház kitűnő igazgató-tanítójának, egyházmegyénk tanügyi bizottsága kiváló tagjának, Lénárt István korai, váratlan haláláról. Lénárt István testvérünk kitűnő ember volt, hű és alázatos szolgáló volt. Legyen áldott az emléke!

Köszöntöm kedves vendégeinket, köszöntöm egyházmegyei közgyűlésünk minden tagját, elnöktársam Őméltósága nevében is gyűlésünket megnyitom.

Ördög Lajos egyházmegyei lelkészi főjegyző jelentést tett a megüresedett egyházmegyei tisztségekre elrendelt választás eredményéről, melyszerint minden egyházközség kellő időben beküldte szavazatát, mindegyik szavazat érvényes volt és az összesen 75 számértékű szavazat valamennyijével

az egyházmegyei gondnoki tisztségre dr. Szentpéteri Kun Béla debreceni egyetemi tanár, egyházkerületi világi tanácsbíró ;

a két lelkészi tanácsbírói tisztségre pedig dr. Kállay Kálmán debreceni egyetemi tanár, egyházkerületi lelkészi tanácsbíró és Ördög Lajos biharnagybajomi lelkipásztor, egyházmegyei főjegyző választatott meg.

Az elnökség indítványára a megválasztott egyházmegyei gondnokot a közgyűlésre Uray Sándor debreceni lelkipásztor, tanácsbíró vezetésével dr. Tunyogi Szűcs Géza, Ormós Lajos és Sári Kálmán tagokból álló küldöttség hívta meg.

Dr. Szentpéteri Kun Béla megválasztott egyházmegyei gondnok a küldöttséggel a közgyűlésben megjelenvén, esperes kérdésére kijelentette, hogy a választást elfogadja és az egyházi törvény szerinti esküt letenni kész. Az eskü letétele után *Nadányi Pál* legidősebb tanácsbíró a világi elnöki széket az egyházmegyei gondnoknak átadta.

DR. SZÁSZ IMRE ESPERES BEIKTATÓ BESZÉDE.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei
Közgyűlés !

Ne vegye senki dicsekedésnek azt a megállapításunkat, hogy debreceni egyházmegyénk a magyar református egyházi életben eleitől fogva jó hírnek örvend s az elsők között biztosított helyet magának. Kétségtelenül előnyére volt és van az a körülmény, hogy Debrecent népes és buzgó gyülekezetével, Nagytemplomával, Kollégiumával és más intézményeivel egyik kebelbeli egyházának mondhatta és mondhatja. De ettől eltekintve is egyházmegyénk életének történetében sok olyan dátumot találunk, amelyben olyan események játszódtak le és íródtak meg, amelyek kihatással és elhatározó erővel voltak

más egyházmegyékre, sőt magyar református egyházunk egyetemére is. Ilyen fontos és jelentőségteljes dátum ez a mai nap, 1939 január 23, amikor egyakarattal megválasztott gondnokunkat iktatjuk be hivatalába.

Nem azért jelentős ez a dátum, mert magas méltóságot viselő embert választottunk meg és nyerhettünk meg gondnokunknak, nem is azért, mert országoshírű jogtudóst, egyháztudóst mondhatunk immár a magunkénak, még csak nem is azért, mert egyik kebelbeli egyház parókiájának szülöttét, papiút köszönthetünk és üdvözölhetünk, hanem azért fontos és jelentős ez a mai nap egyházmegyénk történetében, mert *Szentpéteri Kun Bélát* választottuk meg és nyerhettük meg gondnokunknak. *Szentpéteri Kun Bélát*, az alázatos és igaz embert, a jó és hű embert, a kegyes és bölcs embert; *Szentpéteri Kun Bélát*, a zsoltáros és bibliás embert, a komoly evangéliumi embert, az öntudatos református embert. Ezért fontos és jelentős a mai nap egyházmegyénk történetében, de nemcsak egyházmegyénknek a történetében, hanem, mert ez a nap drága értékeivel átlépve egyházmegyénk területének határvonalát, dátummá lesz egész magyar református egyházi életünkben.

Méltóságos Gondnok Úr! Méltóságodnak ez az útja egy egyszerű, fehérre meszelt falusi templomból vezetett ide a gondnoki székbe. Csak néhány nappal ezelőtt volt abban a templomban, ahol édesanyjának kezét fogva, énekelte először a zsoltárt és rebegette el az első imádságot, továbbá ez az útja a temető-kertből vezetett ide, édesatyjának és édesanyjának sírhalma mellől. A templom és a temető az a hely, ahol az emberi lélek nagyon közel van az isteni szeretethez, ahol az emberi lélek megragadhatja a feléje nyújtott atyai jobbot, ahol az isteni szeretet magához öleli és megcsókolja az alázatos, az imádkozó emberi szívet. Bizonyára Méltóságod sok drága ajándékot kapott ezeken a helyeken. Az a kérésünk most Méltó-

ságodhoz, hogy adjon ezekből az ajándékokból, a szeretetből, a hűségből, a kegyességből, az alázatosságból, a kötelességteljesítésből, a jóságból nekünk is, az a kérésünk, tegye lelkének e drága javaival széppé és boldoggá a mi életünket is!

Méltóságos Gondnok úr! Egyházmegyénk hivatalosainak, a palástos és palásttalan papoknak nagy része tanítványa volt Méltóságodnak, tíz-húsharminc-negyven esztendővel ezelőtt ott ültünk a lábainál, hallgattuk tanításait. Kimondhatatlanul boldogok vagyunk, hogy újra a lábaihoz ülhetünk és hallgathatjuk beszédét és követhetjük utáiban. De kérem Méltóságodat, ölelje magához a többieket is, az ismeretleneket is, azok is mind igaz szeretettel és ragaszkodással vannak Méltóságod iránt. 160,000 református lélek nyújtja most Méltóságod felé a kezét és kéri áldott szívének szeretetét. Szeresse nagyon ezt a népet.

Én, mint az egyházmegyének ezidőszerinti eseprese, az elnöktárs, az egykori tanítvány, az igaz barát, az imádkozó társ, aki Isten kegyelméből abban a templomban hirdethetem az Igét, melyben Méltóságod kapta Istentől az első ajándékot, aki lakozhatom abban a házban, amelyben Méltóságod bölcsője ringott, felajánlom újra hűségemet, szeretetemet, szolgálatomat, barátságomat: kérem fogadja el.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Mindezeknek utána dr. Szentpéteri Kun Béla újonnan választott gondnokunkat debreceni egyházmegyénk gondnoki tisztségébe beállítom és beiktatom s átadom neki a gondnoki pecsétet, mint a hivatali joggyakorlás külső szimbólumát, azzal az imádságos kéréssel, hogy a jó Isten áldása nyugodjék meg mindennemű forgolódásán!

DR. SZENTPÉTERI KUN BÉLA SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Megilletődve foglalom el ezt a helyet, nagyérdemű férfiak örökét.

Gondolok a még friss sebekkel gyászolt közvetlen elődömrre, akihez az ugyanazon helyen töltött ifjú kor sok kedves emlékezése meleg szálakkal fűzött. Az ő hosszú időn át megismert hűségét és buzgóságát mintául veszem, egyéniségének szeretetteljességét és szeretetreméltóságát utól nem érhetem.

Gondolok azokra, akik előtte álltak itt őrt. Olyan nevek viselői, melyekkel a biharmegyei magyarság és a debrecenvidéki reformátusság közéletében századok óta újra meg újra találkozunk. Férfiak, akiknek az egyházi tisztség viselése nem a közéleti emelkedés alkalma vagy eszköze volt, hanem az egyházunkhoz elődeiktől örökölt hűségű ragaszkodás, a Jézus Krisztus szolgálatára sóvárgás boldog eredménye.

Gondolok az egyházmegye most szolgáló tisztviselőire. Méltók minden tiszteletre és készek az egyházért minden jó munka végzésére. Most is, az üresedés tartama alatt, Nadányi Pál tanácsbíró szolgatársunk példaadó készséggel s hálára kötelezően teljesítette az egyházmegyei gondnok feladatait.

Ilyen férfiak utódául s ilyen férfiak elsőjéül kívülről elhívatni: nem mutat-e olyan túlzott várakozást, melynek megfelelni nem tudok?

Hiszen igaz, ha az egyházmegye tisztikarának grémiumához nem tartoztam is, nem jövök idegenül. Kapsol ide az életem. Harminckilenc esztendeje, hogy a most három ország közt szétszakgatott máramaros-ugoc sai egyházmegye világi aljegyzőjeként megkezdtem egyházunk szolgálatát, melyet az Úr Isten kegyelméből azóta megszakítás nélkül,

különböző munkakörben folytathatok. Még inkább kapcsol a születésem. Az édesapám félszázadon át pásztorkodott az egyházmegye egyik községében, éppen abban, mely most esperesünk szolgálati helye. A templom tövében nőttem fel, ama kis református parókiák egyikén, melyek számos, nálam nagyon sokkal különb embert neveltek a hazának. Ott tanultam az édesapám szeretettől áthatott beszédéből megbecsülni a sajnosan mindinkább széthulló történelmi középosztályt, a nemzeti szellem nagyértékű őrizőjét. Ott ismertem meg a csodálatosan világos értelmű, lankadatlanul dolgozó, önmehtagadásig igénytelen, mégis alig emelkedő sorsú földművelő népet, a magyar élet erejének és megújulásának kiapadhatatlan forrását. Ott alakult ki lelkemben az igaz és jó pásztor: az édesapám példájából a magyar református egyház belső hivatalviselőinek képe, azért reájuk most is azzal a tisztelettel nézek, amelyet akkor megszoktam.

Így ha most éppen kívülről jövök is, hazajövök ebbe az egyházmegyébe. Vágytam e hazatérésre. Nem arra, hogy egyházmegyei gondnok legyek. Sőt, a Deák Ferenc mondását alkalmaznám magamra: azért, hogy valaki jó kocsis, nem szükség szakácsá tenni. De vágytam arra, és a régi egyházmegyém elszakittatása óta fokozottan vágytam, hogy ha már az Isten kegyelméből szabad az egyház szolgálatában forgolódnom, lehessen valamely szerény munkakört ellátnom ebben az egyházmegyében is, amelynek területén élek és amelyhez gyermekkorom és neveltetésem minden emléke csatol.

Isten úgy akarta, hogy ez a vágyam jól előrehaladt koromban és képességeimet még erőm virágában is próbára tevő feladatkör reámrüházásával teljesejék. Ám a vágyakozásom ehhez az egyházmegyéhez akkora és az egyházmegye hívó szava olyan kötelezően erőteljes, hogy még most is, még erre a nagy feladatra is vállalkozom. Semmi voltam ifjúi erővel, semmi vagyok most is. Isten némely jó mun-

kát végeztetett ezzel a semmivel. Ha ezen a helyen kegyelme eszközéül akar használni, övé a dicsőség.

Annak a tisztségnek, melyre elhívattam, két-száz év előtt, amikor felállították, koadjutor kurátor nevet adtak. Magyarra segédgondnok szóval fordították és így nevezték egészen a debreceni zsinaton alkotott törvény életbeléptéig, 1882-ig. A segítés munkája, mely e címbe foglalt gondolat szerint az egyházmegyei gondnokra vár, három irányú.

A bodrogkeresztúri konventen elsősorban arra gondoltak, hogy az egész szuperintendencia gondját viselő kurátornak segítsenek e koadjutorok, a maguk traktusa körében végzett munkájukkal. Csakugyan az egyházmegyei gondnok ma is segítőtársa az egyházkerületi elnökségnek és aki nem akar az lenni, nem is vállalkozhatik erre a tisztségre. De a segítés nem állhat az egyházkerületi elnökség minden szavának magasztaló helyeslésében. Az segít igazán, aki nyíltan elmondja véleményét, figyelmeztet a lehető hibára, s ha mégis esik ilyen, annak minél kevesebb zajjal helyrehozásán iparkodik, ha pedig bizalmas munkája nem eredményes, inkább félreáll, de az egyházra mindig káros hangos összetűzést elkerüli, sőt szükség esetén az ügy érdekében magára veszi a nem helyeselt eljárás kifelé való felelősségét. Negyedszázadnál hosszabb idő óta gyakorlom magamat a segítés e munkájában. Most, amikor ez hivatalosan kötelességemmé válik, az eddigi móddal kívánom teljesíteni. A kitüntető bizalom, amellyel az egyházkerületi elnökség tagjai megajándékoztak, erre fokozott mértékkel kötelez.

Másik ága a segítésnek, amely az egyházmegyéhez tartozó egyházközségekre, egyházi intézményekre és az egyház testéhez tartozó iskolákra vonatkozik. Egyházi önkormányzatunk rendje azt kívánja, hogy mindenik alakulatunk elsősorban önmaga intézze az ügyeit. Bonyolultabb esetekben távolabbi erő megmozdulására is szükség lehet, ám ezt a segítséget lehetőleg egyházunk szervezetében keressük,

annál inkább, mert másféle támogatás kéregetése sokszor felesleges, sokszor hiábavaló. Az egyházmegyében lelkészi hivatalt viselők mintegy kétharmada tanítványom volt. A tanároknak és tanítóknak pályatársuk vagyok. Ezekről elvárom, de a többi lelkipásztor, valamennyi gondnok és presbiter szolgatársamtól is szeretettel kérem, hogy amikor szükségét látják, bármily egyházi közérdekű kérdésben forduljanak bizalommal hozzám. Egyet mindenestre megkapnak tőlem: annak az őszinte megmondását, hogy tudok-e valamit tenni vagy sem.

Magától értődően ebben a vonatkozásban annál inkább lehet szükség az egyházmegyei gondnok segítő munkájára, mennél több a baja s mennél kevesebb az ereje az egyházközségnek. Talán a kicsiny, de a maga ereje mértékével berendezkedett egyházközség kevésbé szorul rá, mint a terhe alatt roskadozó nagy. Ha tehát kevésbé tartom feladatónak a debreceni egyházközség ügyeivel foglalkozást, nem azért van, mert a debreceni a legnépesebb és legnagyobb vagyónú egyházközségünk. Hanem azért, mert a debreceni egyházközség ügyeiben nincs nehézség, és ha volna, bőven van annak elhárítására alkalmas ember. A debreceni ügyekbe egyházmegyei gondnok minőségben csak annyira avatkozom, amennyire a törvény mellőzhetetlenül kötelez, és mert önmagamnak felülvizsgálója nem lehetek, ilyen esetekben a presbitériumban fogok tartózkodni minden állásfoglalástól.

Szintígy az iskoláknál nem azért fordul a kicsinyek felé a tekintetem, mintha a nagyok nem volnának szívemhez forrva. Világszerte ünnepelt a debreceni Kollégium neve. Boldognak érezhetjük magunkat, hogy a magyar reformátusság e fellegrája a mi területünkön van. Ügyeinek intézése azonban csak parányi részben feladatunk. Másik országos hírű iskolánk, a Dóczi-intézet, szorosabb jogi kapcsolatban van velünk, de ami fenntartójáról, a debreceni egyházközségről áll, rá is vonatkozik. Foko-

zott figyelmünk tárgya az egyházmegye saját polgári iskolája, a berettyóújfalui. Még több gondot ad egyházközségeink számos elemi iskolája. A nagy egyházközségben azért, mert sok iskolával sok a teher, a kicsiben azért, mert ott a kevés is roskadásig soknak érzik. Vigyáznunk kell arra, hogy egyházunk e pótolhatatlan intézményei bármi okból ellenszenvesekké ne váljanak hittestvéreink előtt. Hiszen a róluk lemondás nem szünteti meg, csak más címen viseltté teszi az iskolafenntartás terhét. A látszólagos és pillanatnyi előnyért egyházunk ez életerét elválni nem való. Ezért iskoláinkat végső erőnk megfeszítéséig fenntartandóknak vallom.

A segítő munka harmadik és legjelentősebb része az egyházmegye kormányzására irányul. A bodrogkeresztúri konventen a kurátori intézményt épp azért állították az egyházszerkezetbe, hogy a lelkészi vezető a sok haragos elem közt, sok kedvezőtlen szellel szemben ne egyedül küzdjön az egyház hajójának kormányzásával. Az egyházmegyei gondnok ebben a vonatkozásban is csak segítő, tehát helyzete az espereshez olyan, mint az egyházközségi gondnoké vagy presbiteré a saját lelkipásztorához.

Ezt pedig abban foglalhatnám össze, hogy tehetősége szerint végezzen el minden ráváró feladatot, de sohase akarjon rendelkezni. Az egyházi életben az elsőség vitán felül a lelkész szolgatársainkat illeti. Nem a sokszor ismételt szállóige szerint, hogy ecclesia praecedit, hiszen kedves kurátor és presbiterestvéreim, mi mindnyájan ecclesia vagyunk. Hanem azért, mert ebben a körben ők a szakemberek és rajtuk van a felelősség túlsúlya. Egyházi szolgák vagyunk mi is, világi tisztséget viselők, de közülünk senki sem érezheti magáról azt, amit Kálvin a pásztorokról tanít, hogy a nap fénye és a levegő nem olyan szükséges a földi életre, mint az ő munkájuk az egyház fennmaradására. A lelkészi résznek kijáró elsőbbséget elismerném akkor is, ha az esperesi székben nem olyan kiváló, vezetésre mindenben alkal-

mas és mindenki tiszteletét kiérdemlő férfiú ülne, aminő Szász Imre. Mi közöttünk nem lesz szó elsőbbség kérdéséről. Az a régi és benső barátság, mely közöttünk fennáll, kizár minden ellentétet. Inkább attól tarthatok, hogy a szeretet nem engedi meglátni a gyarlóságaimat és hibáimat. Azért nagyon kérem őt, hogy ha, amint tudom, igazán szeret, amikor szükséges, dorgáljon meg négyszem közt, és viszont fogadom, hogy ha — ami lehetetlennek látszik — ő adna okot rá, inteni fogom, mint atyámfiaát.

Szeretnék pár szót szólani arról is, hogy a három irányú segítő munka tartalmát miben látom. Semmiestre sem korlátozhatom az anyagi és egyéb időleges ügyekkel foglalkozásra. Patrónus lenni nem tudok, számtiszt lenni nem akarok. Nem is szabad elfelejtkezni arról, hogy mi királyi papság népe vagyunk. Azt is tudnom kell, hogy irányításra hivatott nem vagyok, célkitűzés nem feladatomban. Mégis egypár feladatunkról, mely keresés nélkül is előttünk áll, meg kell emlékezni.

Tizenegy év előtt mondtam egy Budapesten tartott előadásomban a következőket: „Számot vetve azzal, hogy az általános fejlődés nem az egyházak állami támogatásának növelése, hanem a meglévő támogatásoknak is megszüntetése felé halad, amint a jó keresztyén ember minden este úgy igyekszik tisztában lenni a lelkiismeretével, mintha másnap reggel már nem ébredne fel, mi is igyekezzünk úgy megszilárdítani egyházunk életének belső anyagi alapjait, mintha a következő évben már semmit sem kapnánk az államtól. Inkább egy kicsit húzódjunk össze, de mindenünket amink van, a magunk erejére igyekezzünk építeni, mert ami az államhatalom tetszésétől függhet, nem hiába kapta a római katolikus egyház szóhasználatában a temporale nevet, valóban csak időszerűen való.“

Aligha hiheti valaki, hogy az azóta elmúlt tizenegy év okot adott volna felfogásom változ-

tatására. Hova inkább elénk mered a feladat, hogy egyedül a magunk lábán kell megállnunk. Ennek előfeltétele pedig nem az anyagi nagy jólét, hanem a lelki élet megújulása és megerősödése. A római katolikus egyháznak egy fillérrel sem volt kevesebb vagyona ötven évvel ezelőtt, mint most, mégsem volt képes felényi eredményre sem, mint most. Mi ellenben ötven év előtt — a különböző fizetéskiegészítések előtt — jóval szegényebbek voltunk és mégis erősebbek, mint ma.

Az egyházban az anyagi megerősödés is a szellemi erőnek, a hit erejének következése. Azért ma, amikor komoly aggodalommal tekinthetünk egyházunk anyagi szükségleteinek miként fedezése elé, elsősorban szellemi megújulásra, hitbeli megerősödéssre kell törekednünk és a nem-lelkészek segítőmunkája is mindenenk felett erre irányuljon.

Ehhez pedig nincs szükségünk semmiféle útbaigazításra. Minden komoly megújulás, kivált egyházi téren, valójában nem egyéb, mint a jelen bűneitől megtisztulás és a régi jó idők igazságainak korszerű helyreállítása. Csak ki kell nyitni a szemünket és már látjuk, amit követnünk kell: az elődeink vallásos buzgóságát, erkölcsi tisztaságát, egyszerűségét, áldozatkészségét, tiszta keresztyénységét és lelkes magyarságát, a szükséges újítások befogadására alkalmasságát.

Mi is adhatunk példát az Isten alázatos tiszteletében, buzgó templomozásban, otthon is rendszeres gyakori imádkozásban. Mi is megmutathatjuk, hogy lehet derűsen mulatni ledér és trágár szavak használata nélkül és lehet szigorú fegyelmet tartani utálatos káromkodás nélkül. Megmutathatjuk, hogy a keresztyén szelídség és alázatosság nem meghunnyászkodás és nem hízelgő bókolózás, amint a sokszor emlegetett kálvinista egyenesség nem gorombaság és nem feleselés. Mi is kiérdemelhetjük az őseinknek adott puritán nevet, ha beszédünkben, ruhánkban, egész életmódunkban tiszták és egy-

szerűek vagyunk, kerülünk minden cifraságot, kezdve a cím- és rangkórságon, befejezve a pénzéhség számtalan változatban jelentkező bűneivel. Mi is hozhatunk áldozatot egyházunk javára, ki anyagi adománnyal, ki pénzt érő szolgálattal, kitől mi telik. Mi is tehetünk bizonyoságot hithűségünkről, ha nem is gályarabsággal, legalább a gyermekeink vallási elajándékozásától tartózkodással. Mi is lehetünk öntudatosan reformátusok, vallásunk és egyházunk tanításának megértésére törekvők, jó útra vezetői azoknak, akiknek valami csak azért kellene, mert máshol úgy van, vagy, ami még rosszabb, valami csak azért nem kell, mert máshol úgy van. Lehetünk nyomatékos hirdetői és bizonyoságtévői az egyházi törvényünk elején írt tételnek, hogy a mi egyházunk a Jézus Krisztus közönséges keresztyén anyaszentegyházának része, tehát aki a keresztyéniséget bántja, nekünk ellenségünk, de aki a keresztyéniséget védi, annak nincs jussa minket bántani, a keresztt, bár külső jelvényül nem használjuk, minket is jelent. Éppen a mi egyházmegyénkben, amelynek területén mi vagyunk a túlnyomó többség, adhatunk példát arra, hogy milyen a keresztyéni bánásmód a kisebbségi egyházakkal szemben. Elöljárhatunk a hú hazaszeretetben és a nemzeti eszmék odaadó és fegyelmezett szolgálatában, hisz ez nekünk, egy csepp vérig színmagyaroknak, Rákóczi és Kossuth katonái maradékainak nem is feladat, nem is büszkeség, hanem önként értődő szükségesség. Adhatunk példát a társadalmi bajokat orvosló szeretetmunka buzgó végzésében. Atyáink nyomán haladva lehetünk az igazi nemzeti egység útmutatói is, hiszen ebben a mi körünkben kart karba öltve, vállat vállhoz vetve, egymás kezét megszorítva dolgoztak századok óta együtt a Nadányiak, Miskolczyak, Fráterek, Bernáthok, Szunyoghok, Fényesek és más jóvagyonú birtokosok nemcsak a tudós, de szegény prédikátorokkal, nemcsak a módos és művelt polgárokkal, hanem a föld egy-

szerű munkás népével akkor is, amikor ezek még az ő hatalmuk alatt álló jobbágyok és zsellérek voltak.

Elődeink példáján haladva, a hit erősítése, a szellem megújulása legyen célunk és nem kell féltенünk egyházunkat múló zavaroktól.

Másik kérdés, amellyel foglalkozástól nem lehet kitérnünk, a Debrecen-városi egyházmegye már többször szóba hozott lehetősége. Ezt a fejlődést, egyházunk sok jelesével együtt én is természetesnek, sőt szükségképpeninek vélem. Csupán a megvalósítás idejéről lehet vita. A szétválasztást felfogásom szerint Debrecennek nem szabad siettetni, az egyházmegye többi részének nem szabad hátráltatni. Ha minden szükséges előfeltétel megvalósulása előtt — pedig ilyen még sok van hátra — történnék a szétválás, a koraszületés Debrecennek ártana. Az idő teljességében akadákoskodás pedig kedvetlen színben tüntetné fel az egyházmegye többi részét. Holott nincs oka félni a változástól, hiszen a kiválás után is elég erős marad. A többi huszonhat egyházközség lélekszáma még mindig meghaladja kétszeresét is némely kisebb egyházmegyének. A tiszántúli egyházkerületben is csak két olyan egyházmegye van, mely mind az egyházközségek száma, mind a lélekszám tekintetében felülmulja azt az egyházmegyét, mely itt Debrecen nélkül marad. Ez ügyben az előkészítés munkája bizonyára huzamosabb ideig tartó lesz és különös óvatosságot, fokozott szeretetet kíván. Előbbit kívált Debrecen, utóbbit elsősorban az egyházmegye többi része oldaláról.

A harmadik előttünk álló feladatot félve említtem meg, mert az országos politikába vág. Sokszor halljuk pedig a tanácsot — igaz, többnyire olyanoktól, akik maguk nem követik —, hogy az egyháztól távol kell tartani a politikát. Ezt így nem lehet helyesnek elfogadni. Az emberek együttélésének minden mozzanata kapcsolatban van a politikával, attól tehát az egyház sem zárkozhatik el. Nem is ezt kell kívánnunk, hanem azt, hogy akit az egyház a

maga szolgálatára méltóztat, akár lelkesz, akár más, se politikáért, se másért ne vállaljon magára olyan megbízást és ne tanúsítson olyan magatartást, ami az egyházi szolgálathoz nem illő. Tehát merem érinteni ezt a politikai vonatkozású feladatot, egyrészt mert jam peoximus ardet, másrészt, mert módunkban is áll teljesíteni és mert teljesítésével hazánkban és magyar népünknek is nagy szolgálatot teszünk. Nevezetesen kövessünk el mindnyájan mindent, a körülöttünk élők felvilágosításával és az esetleg lázadozó szenvedélyek már úgysis rövid ideig tartó türelemre intésével, hogy a küszöbön levő és a mi népünkre is nagyjelentőségű gazdasági reformtörvények a keresztyén eszmék és egyházunk elvei sérelmé nélkül a nemzet javára nagyobb megrázkódtatás elkerülésével érjenek célhoz.

Ezt a feladatot vállalni a nagy nemzeti érdek mellett nekünk azért is lehet, mert az egyik reform a mi szervezetünkben az elhatározásra és cselekvésre hivatottakat egyáltalán nem érinti; a másik is a mi egyházmegyénkben, a mi egyházunk tagjai között alig hat valakire kedvezőtlenül. Mi tehát az elfogultság vádja nélkül szólhatunk e kérdésekhez. Másrészt, ha sikerül elérnünk, hogy a mi körünkben e téren is minden ékesen és szép renddel megy végbe, ezzel nemcsak keresztyéni és hazafiúi feladatot teljesítünk, de a mi népünk nagy értelmi erejének és jóraavalóságának is új bizonyosságát szolgáltatjuk.

Íme, tisztelt Közgyűlés, van tehát feladat előttünk bőven programkeresés nélkül is. Ám a feladatok nagyságától és sokságától nem kell megremélnünk. Ne feledjük, hogy nagy a mi hatalmunk: Ahol ketten vagy hárman összegyűlünk az Ő nevében, ott van velünk az Úr Krisztus. Ha egyakarattal vagyunk, minket sem kerül el a Szent Lélek. Tudjuk, hogy magunkban semmit sem érünk, de hinnünk kell, hogy Isten választott edényei vagyunk.

Öreg fejjel, rokkant erővel élénken él bennem a remény. Isten házam népévé tette ezt az egyház-

megyét. Az Ige pedig azt ígéri: Higyj Jézus Krisztusban és üdvözülni fogsz mind te, mind házadnépe. Én hiszek. Azért bízom, hogy üdvözülni fogunk.

Kérem az egyházmegyei gyűlés minden tagját, fogadjanak szeretetükbe, bocsássák meg gyarlóságaimat, segítsenek, hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól. Kérem arra is, adják át szeretetem nyilvánítását és testvéri üdvözletemet mindama hitfeleinknek, akik ügyeink iránt érdeklődnek és köszönetemet az egyházmegye minden presbitériumának a teljes egyetértéssel előlegezett bizalomért, amelyet meg nem érdemlek, de Isten segítségével megszolgálhatok.

DR. RÉVÉSZ IMRE PÜSPÖK ÜDVÖZLŐBESZÉDE:

Három nagy testület: az Egyetemes Konvent, a Tiszántúli Egyházkerület és a Debreceni Kollégium üdvözletét hozom, amelyeknek Kun Béla a legrégebben munkálkodó tagja. Mindig hűséggel és szeretettel végezi a rábízott sok feladatot, mondhatni egész élete összeforrt a magyar református egyházzal és intézményeivel. Mindezek most részt kérnek a Kun Béla és a debreceni egyházmegye öröméből és boldogok, hogy a hű munkást Isten ismét új munkakörrel ajándékozta meg. Nem Kun Bélának volt szüksége az egyházmegyei gondnokságra, hanem az egyházmegyének a Kun Béla kipróbált erejére. Igaz köszönet száll felé mindenki részéről azért, hogy korát és a vállán levő majdnem elbírhatatlannak látszó munkaterhet nem adva mentségül, vállalkozott az új feladatra.

Ezt a vállalkozást emberi szempontból lehetne aggódással, vagy féltékenységgel is tekinteni. Lehetne arra gondolni, hogy a túlterhelés próbára teszi az erőt

és megronthatja az egészséget. Lehetne arra gondolni, hogy az új munkakör elvonja az erőt, vagy annak egy részét az eddig szolgált intézményektől, ezeknek kárára. De nekünk nem szabad emberi szempontok szerint ítélnünk, hanem az Isten szempontjaira kell tekintenünk. Kun Béla tudta kötelességét, mikor erre a szempontra emelkedett és nem féltette magát, hiszen Isten a világ erőtleneit választotta ki, hogy megszégyenítse az erőseket. Nekünk sem szabad féltékenykednünk őmiatta. Nem szabad az egyházat részekre bontva értékelni az egyházban végzett munkát és azt gondolni, hogy aki egy egyházmegyének, vagy egy egyházközségnek dolgozik, az csak annak az egyházmegyének, vagy egyházközségnek szolgál. Aki jó munkát végez az egésznek, javára van minden résznek is; és aki valamelyik résznek végez hasznos munkát, javára van az egésznek.

A gondnoki székfoglaló beszéd arra a mondására, hogy aki jó kocsisnak, nem kell szakácsnak megtenni, mindkettőnk kedves költőjének, Arany Jánosnak szavai jutnak eszembe:

*Nincs ki ne lássa, bár csupa vak,
Hogy kocsis helye kocsin a bak,
Ha leszorítják, hajtja gyalog,
Csakhogy ez aztán lassú dolog.*

Te, kedves barátom, elég sokáig hajtottál a kocsi mellett gyalogolva, ideje, hogy elfoglald helyedet a bakon.

Egyébként az sem példátlan, hogy a jó kocsisból jó szakács válik. És nem az az igazi jó szakács, aki a gazdag éléskamrából ad lakomát, hanem az, aki a maradékból is tud ízes ételt készíteni. Azért leszel te kitűnő szakács, mert a maradék erődből is bőven elláthatsz bennünket. Mivel ez a maradék valójában még mindig gazdagság.

DR. BACSÓ JENŐ EGYETEMI TANÁR, A M. KIR.
TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM EZIDEI
RECTOR MAGNIFICUSA ÜDVÖZLŐ BESZÉDE:

Méltóságos Egyházmegyei Gondnok Úr!

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem képviselőjében őszinte igaz örömmel köszöntöm Méltóságodat abból az alkalomból, hogy a debreceni református Egyházmegye egyhangúlag gondnokává választotta s ezzel az legméltóbban juttatta kifejezésre a református egyházi életben teljesített kiváló munkásságáért való elismerését.

De amikor Méltóságodat igaz örömmel köszöntöm, egyben a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyének is gratulálok ehhez a választáshoz, mert Méltóságodban nemcsak az Egyház hűséges fiát találja meg, ki — mint papi család sarja — úgyszólván kora ifjúságától kezdve mindig élénken érdeklődött a református Egyház ügyei, különösen annak iskolái s ezek között főként a debreceni Kollégium iránt, hanem megtalálja azt a férfiút, aki az egyházi adminisztrációnak egyik legalaposabb ismerője s emellett az egyházjog tudományának is egyik legkiválóbb képviselője. A gyakorlati és tudományos ismeretek ilyen összetalálkozása a legnagyobb biztosítéka annak, hogy az Egyházmegye vezetése s ügyeinek intézése a legjobb kezekbe lett letéve.

A Méltóságodat ért megtiszteltetésnek azonban — baráti érzelmeimen túlmenőleg — azért is örülök, mert jólesik látnom, ha Egyetemünk tanárainak kiválóságát nemcsak mi, hanem a kívülállók is látják, megfigyelik s adandó alkalommal jutalomra méltónak ítélik. Ez egyszersmind jutalmazása a mi Egyetemünknek is, mert a Méltóságodat ért kitüntetés közvetve minket is érint s Méltóságodon keresztül Egyetemünkre is dicsőséggel jár.

Kérem a Mindenhatót, engedje meg, hogy Méltóságod egyházmegyéje ügyeit nagyon sokáig intézhesse, érdemes munkásságára pedig gazdag áldását adja!

PORZSOLT ISTVÁN KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYEI ESPERES BESZÉDE :

Méltóságos Gondnok Úr!

A középszabolcsi egyházmegye nevében dr. Nánessy Andor egyházmegyei gondnok úrral együtt nagy örömmel és mély tisztelettel üdvözöljük Méltóságodat egyházmegyei gondnoki tisztének elfoglalása alkalmával. Boldognak mondjuk a debreceni egyházmegyét, hogy Méltóságod személyében oly vezetőt nyert, ki nem szégyenli a Krisztus evangéliumát, aki nemcsak egyházas, hanem hitvalló keresztyén is, aki nem uralkodni, de szolgálni akar, aki a krisztusi ethika magaslatán állván szigorú egyházfegyelmet kíván gyakorolni, de akinek ítéletében ott lesz a Krisztus megbocsátó szeretete s a javítás, az új életre segítés nemes szándéka is. Örvendező szívvel üdvözöljük Méltóságodat egyházmegyei gondnoki székében s imádkozunk érte, hogy legyen áldássá a debreceni egyházmegye életében.

URAY SÁNDOR DEBRECENI LELKIPÁSZTOR :

Méltóságos Egyházmegyei Gondnok Úr!

A mi egyházi közéletünkben van egy szóhasználat, amely sokaknak lelkét nyugtalanítja : ez a megkülönböztetés, hogy egyháziak és világiak. Nem régen igen szellemesen valaki azt mondotta, hogy ehelyett sokkal helyesebb volna ilyenféle meghatározást mondani : palástos és palást nélküli lelkipásztorok.

Mi Méltóságodat úgy ismerjük, mint palást nélküli lelkipásztort. Prédikál az életével. De arra is

emlékezünk, hogy prédikált már bibliával a kezében is. És prédikál a mi gyülekezeteinknek és ifjúságunknak, ha nem is szószékről és nem is bibliai Ige alapján, de mindenkor Isten Lelkétől áthatottan és vezéreltetve.

Az egyházmegye palástos lelkipásztorai nevében van szerencsém Méltóságodat, mint egyházmegyénk új gondnokát mély tisztelettel üdvözölni. Arra kérjük mindnyájan egy szívvel-lélekkel, közelítsen hozzánk szeretettel, de ugyanakkor szigorúsággal is. Szeretet és szigorúság nem zárják ki egymást és nekünk, úgy érezzük — erre van szükségünk. A jó Isten áldja, vezesse, napjait sokasítsa és tegye minden szolgálatát az Ő dicsőségére méltóvá.

DR. TUNYOGI SZŰCS GÉZA E. M. VILÁGI TANÁCSBÍRÓ :

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei
Közgyűlés !

Méltóságos Gondnok Úr !

Mély tisztelettel és örvendező szeretettel köszöntjük Méltóságodat gondnoki tisztének ünnepélyes elfoglalása alkalmából úgy a közgyűlés, mint a tanácsbírói kar nevében.

Örömünk nagy és általános. A közgyűlés minden tagja együtt érez az egyházközségek presbitériumai-val és az egyházközségek minden hívő tagjával. Örömünk tiszta, önzetlen és minden földi salaktól mentes, mert e választásnál nem szerepelt és nem érvényesült politikai, vagy bármi más illetéktelen befolyás, nem jelentkezett jogosultalan aspiráció, sértett hiúság, vagy más emberi gyarlóság, még csak ellentétes vélemény sem. Ily körülmények között, ha tekintetbe vesszük a kijelölésnél és választásnál megnyilatkozott teljes egyértelműséget és egyakaratot, úgy feltétlen bizonyossággal mondhatjuk, hogy

a választásnál az isteni akarat nyilvánult meg s így e választás egyházunkra, közelebbről egyházmegyénkre csak üdvös és hasznos lehet s hogy végeredményben az Isten dicsőségét fogja szolgálni. Hogy ez így van és így lesz, arra nekünk tárgyi és személyi biztosítékaink vannak. Tárgyi garancia az a tudományos munkásság, melyet Méltóságod az egyházjog terén és ennek keretében, mint úttörő a magyar református egyházjog terén végzett, amely munkásságot egyetemünk tanácsa külön díszüléssel méltatott s amelyet a Főméltóságú Kormányzó úr legfelsőbb elismerésével tüntetett ki. Ezzel egyenlő nagyértékű biztosíték az a gyakorlati tevékenység, amelyet Méltóságod egyházunk közigazgatási, bírósági és törvényhozói ágazataiban évtizedeken át folytatott és amellyel az ügyek úgy elméleti, mint gyakorlati intézésében, a törvények ismeretében és alkalmazásában országos tekintélyt szerzett. Személyi garancia pedig az a mély és bensőséges vallásos érzés, melynek gyökerei a szülői házig, a monostorpályii parókiáig és annak templomáig vezetnek, s amely az önvizsgálat, a magábaszállás szűrőjén át az értékes vallásos konferenciák lelki hatásaival meggazdagodva, a szenvedések és megpróbáltatások tűzpróbáján keresztül menve olyan szilárd hitté fejlődött, amely világító fényével Méltóságodnak biztos irányt mutat az élet útvesztőjében, nekünk pedig mintkaépül, példaadásul szolgálhat. E szilárd hitből kifejlődött egyenesség, nyíltság, őszinteség, a jognak és méltányosságnak együttműködő ereje, az emberszeretet, a szép és jó iránti fogékonyság mind együttesen alkotják jellemét a férfiúnak, aki hivatva van arra, hogy isteni rendelés folytán nagy és értékes képességei, lelki-tulajdonságai segítségével letett esküjéhez híven és a szolgálatról vallott felfogása értelmében vezesse a Nagytiszteletű Esperes úrral együtt, megértő lelki harmóniában egyházmegyénk kormányzását. E biztosítékok és az örömmel vállalt készség mellé az Úr áldó kegyelmét

kérjük, hogy a meglévő becses talentumok a testi erőnek és jó egészségnek teljes birtokában érvényesülhessenek, hogy így áldott legyen munkássága, amelyet őszinte tisztelettel és igaz szeretettel kívánunk s amelyet szívvel, lélekkel és minden igyekezetünkkel támogatni fogunk.

Végezetül legyen szabad nekem ez ünnepélyes alkalommal a félszázadot meghaladó zavartalan és önzetlen barátság személyes érzelmeit is megszólaltatni és kifejezést adni annak a nagy örömnök, mely szívemet eltölti, hogy akivel a kollégiumi diák és jogászévek sok-sok kedves emléke fűz össze, talán mondhatom úgy, hogy az én kollégiumi tejtövémekkel, kivel a férfi kornak sok tevékenységi köre és küzdelme párhuzamos utaink mellett is többször összehozott, azzal a férfival most az egyház szolgálatában ismét együtt közös tevékenységi körben működhetek. A baráti szív melegével csatlakozom az áldáskívánsághoz, mely a mi szeretett gondnokunk javát és boldogságát óhajtja. Isten áldása kísérje minden lépését!

PAPP GYULA EGYHÁZMEGYEI TANÍTÓ- TESTÜLETI ELNÖK :

Méltóságos Gondnok Úr!

Első szavamat a mindeneket igazgató Istenhez emelem, hogy kitüntető és szép méltóságában Ő adjon Gondnok úrnak egészséget, bölcseséget, gazdag eredményeket s ezekben állandó örömet.

Akit az isteni gondviselés magas helyre állít, annak messzire kell látnia; aki vezet, annak példaképnek is kell lennie. A bizalom, amely méltóságodat erre a díszes helyre állította, éppen eddigi buzgó munkáját, erős akaratát, nagy tudását, széleskörű látását és bölcs élettapasztalatait tekintette olyan példaadó, kiváló tulajdonságoknak, amelyek eléreménységgel tekint e nagy egyházmegye.

És most itt állok én a debreceni református egyházmegyei tanítótestület képviselőjében, mint a szebb magyar jövő egyik szerény, de fanatikus munkása, hogy az egyházmegye tanítósa névében köszöntsem Méltóságodat. Szívem igaz őszinteségével s a legnagyobb örömmel teszek ennek eleget, mert úgy érzem, hogy a szép és egyhangú választás emberek által véghez vitetett isteni elhívás volt.

Mi, tanítók, önzetlenül felajánljuk a mi odaadó, becsületes szolgálatainkat Méltóságodnak s egyben mély tisztelettel kérem, hogy mint az egyházmegye gondnoka, bennünket érdemünk szerint pártfogásába, atyai jóindulatába fogadni méltóztassék.

Áldja meg a Mindenható életét, munkásságát s jutalmazza meg fáradozását egyetemes egyházunk sorsának jobbrafordulásával s egy szebb és boldogabb magyar jövő elérésével.

BARA JÓZSEF MONOSTORPÁLYII KÖZSÉGI BÍRÓ ÉS PRESBITER :

Méltóságos Uram !

Erre a kedves, drága alkalomra eljöttünk mi is, egyszerű falusi emberek Monostorpályiból, Méltóságodnak szülőfalujából, hogy üdvözljük Méltóságodat és hogy újabb szolgálatára Isten áldását kérjük.

Három esztendővel ezelőtt, mikor a lelkipásztorunk esperessé lett, nagyon boldogok voltunk és büszkék is voltunk ; ám most is, amikor előbbi papunknak a fia a debreceni egyházmegyének főkurátora lett, megint nagy a mi örömünk és újra büszkék vagyunk.

De tudatában vagyunk annak, hogy a kitüntetésnek, amely falunkat ezelőtt érte és amelyik most is éri, ára van. Tudjuk nagyon jól, hogy azért, mert a falunknak fiai vezetőkké és vezéreké lettek : nekünk, a falu egyszerű népének is szolgálatot kell teljesítenünk. Éspedig követnünk kell a volt öreg pástornak,

Méltóságod édesatyjának tanításait, követnünk kell az áldottlelkű tiszteletes Asszonyinak, Méltóságod édesanyjának szelíd intéseit, hallgatnunk kell és követnünk kell minden lelkipásztorunknak bölcs tanítását. Igazaknak és hűeknek kell maradnunk az Isten szent házában a látogatásában, a zsoltárelésben, a könyörgésben, a kegyes életnek élésében, mert csak az engedelmes és alázatosszívű nyájnak a pásztora és vezetője lehet másoknak is pásztorává és vezetőjévé.

Méltóságos Uram! Szeretnénk továbbra is jók és igazak maradni. E nemes törekvésünkben legyen szabad méltóságodat új tisztségében is vezetőnknek, a miénknek tudni és mondani. Ez a kívánsága szülőfaluja egész népének, közelebbről nekünk, a kortársaknak, az egykori iskolatársaknak és játszótársaknak.

A jó Isten áldja meg minden áldásával Méltóságodat főkurátori hivatalában!

SZENTPÉTERI KUN BÉLA VÁLASZA AZ ÜDVÖZLÉSEKRE:

Nem tudom eléggé kifejezni hálámat a püspök úrnak, aki számos magas testület nevében volt kegyes üdvözölni. Nagyon köszönöm mindazoknak, hogy rólam megemlékeztek. De ha Révész Imrét hallom, nem arra vigyázok, hogy kinek a nevében beszél, hanem csak arra, hogy mit mond és csak azt tudom, hogy Révész Imre szól hozzám. Most ugyan tulásba ment a dicsérettel, aminek a szeretet a mentsége. Mert mi már akkor is szerettük egymást, mikor még testben sohasem láttuk.

Nagyon nagy kitüntetés, hogy a testvér közép-szabolcsi egyházmegye esperese is szükségét érezte szólni hozzám. Nyilván annak a sok jószándékú munkának következeképpen, amelyben eddig együtt résztvettünk, mindig baráti egyetértéssel. Reményem, a régi barátság még szorosabbra fonódik új

feladatköröm által. Nagyon köszönöm a többi egyházmegyei elnököknek is szíves ittlétüket és legyen szabad idefognom a mi nagyon tisztelt volt eszere-sünket, F. Varga Lajos bátyánkat, aki nyugalmát megzavarva, eljött közénk ez alkalomra. Tudom, hogy elsősorban az egyházmegye iránti szeretetből, de legyen szabad azt remélnem, hogy a szeretetből egy kicsi énám is jutott.

Nem érdemelt tiszteletadás, amiben az egyetem nevében a Rector Magnificus részesített. Őt is tulzásokra ragadta a régi jó barátság. Ő ugyanannál a főiskolánál kezdte tanári munkáját, amelynél én, itt pedig megint egy negyed század óta dolgozunk együtt zavartalan harmóniában. Köszönöm jóságát és ígérem, hogy az egyetemhez mindvégig hű leszek.

Uray Sándor nagyrabecsült szolgatársunk a palástos szolgák nevében szólt hozzám. A „világi“ szót, amelyet ő helytelenített, bizonyára egyikünk sem abban az értelemben használja, amely értelemben imádkozni szoktunk, hogy: „óvj meg bennünket a világi kegyetlenektől“. Nagy boldogság nekem, hogy lelkipásztor testvéreim engem, világi szolgatársukat, szívesen látnak körükben.

Ha lehet fokozni, talán még nagyobb boldogság a szíves fogadtatás világi tisztviselőtársaim részéről, akiknek nevében nagyon régi és nagyon kedves barátom mondott üdvözlést. Ővele az ifjúkorban kifejlődött és azóta állandóan zavartalanul fennálló barátság köt össze. Remélem, hogy amilyen meleg szeretettel mi ketten egymás iránt vagyunk, éppen olyan szíves barátság kapcsol az egyházmegye minden világi tisztviselőjéhez. Nekünk egyetértésben kell dolgoznunk, hogy eredményt érhessünk. Köszönöm, hogy befogadtak maguk közé, igyekszem méltó lenni barátságukra.

Lekötelez az egyházmegyei tanítóság nevében elhangzott üdvözlés. Én az életem egyik legnagyobb büszkeségének tartom azt, hogy a református tanítók országos egyesülete a maga kebelére ölelt. Boldog

vagyok, hogy jogom van magamat tanítónak nevezni, nemcsak abban az értelemben, hogy tanítással foglalkozom, hanem abban az értelemben, hogy a néptanítók maguk közé soroztak. Erről a jövő érintkezésben sem felejtkezem el.

A sok kedves üdvözlés közt a legkedvesebb mégis az utolsó volt: a szülőföldem üdvözlete. Ezek az én barátaim olyan jók hozzám, hogy ha akármi a világban észrevett esemény történik velem, felkeresnek a jókívánságaikkal, kimutatják az irántam való ragaszkodásukat. Sajnos, én nem tudom úgy kimutatni, de nem kevésbé szeretem őket és nem kevésbé vagyok büszke rájuk, mint ők énreám. Mert igazszívű, tisztalelkű emberek, példái lehetnek bármerre élőknek. És mikor megszorítjuk egymás kezét, mind a két oldalon tudjuk, hogy a két kéz közül az egyik valamivel kérgesebb, a másik valamivel puhább, de mind a kettő becsületes magyar ember keze, amelyeknek nem szabad egymást elereszteni. Nagyon köszönöm a község bírójának, kedves gyermekkori barátomnak szép és okos, jólelkű szavait. Isten áldása legyen mindnyájukon. Tartsunk össze holtunkig jókedvű szeretetben, mint „mikor minket a főorvos vizitált“.

Ördög Lajos e. m. főjegyző felolvasta *Ravasz László, Farkas István, Medgyaszay Vince* püspökök, *Balogh Jenő* v. b. t. t., Farkasfalvi *Farkas Géza*, báró *Vay László* egyházkerületi főgondnokok, a hevesnagykunsági, nagyszalontai, szatmári egyházmegyék üdvözlő levelét és táviratát.

